

فعالیت اعضا

روش های تأمین اعتبار بانکی

این در حالی است که یک واحد دارای کمبود نقدینگی شاید از راه های مختلف دیگر مثل اعتباردهندگان بهره‌محور تأمین مالی بشود. البته که در یک اقتصاد بهره‌محور روش بهره‌ای بر دیگر روش‌ها چیره است. تمرکز و نقطه عطف این بحث در به کارگیری روش‌های محققین اسلامی جهت استفاده از روش جایگزین دیگری برای سیستم بهره‌محور است که صریحاً از جانب خداوند متعال در قرآن کریم ممنوع و محکوم شده است. افزون بر این مباحث مطرح شده در ارتباط با تأمین مالی

تأمین مالی واحدهای تولیدی و بازرگانی و خدماتی و... به معنای ورود منابع دارندگان ثروت به واحدهای دارای کمبود نقدینگی است که از منابع بیشتری از آن که در اختیارشان قرار دارد بهره‌مند شوند. در اقتصادهای نرمال، راه‌حل استقراض براساس پرداخت بهره برای تأمین مالی واحدهایی که دارای کمبود مواد اولیه هستند، قرار دارد. همچنین فروش سهام و اوراق مشارکت و در مقابل بدست آوردن نقدینگی بلندمدت در ازای فروش کالا و خدمات؛ نوع دیگری از تأمین اعتبار است.

فرهاد محمد باقر

توسط حقوق دانان و متخصصین دیگر بر اساس گفتارهای پیامبر(ص) در نوشته‌هایی مثل الخراج بی‌الدمن(که در ارتباط با حق بازده بر روی دارایی و جهت پوشش ریسک ثروت) و الغرام بی‌الغنوم(حق بازده در ارتباط با ریسک بدهی) نیز وجود دارد. اگرچه ادبیات معامله به روش تأمین مالی اسلامی برای عموم شناخته شده است تاکنون به صورت متمرکز در نیامده است در صورتی که منابع اصول و قواعد تأمین مالی در متون بازرگانی با تفسیر و الگوهای تأمین مالی اسلامی یافت می‌شود. هدف از این نوشته شناخت مختصری در خصوص اصول مشتقه تأمین مالی اسلامی به وسیله مرور ادبیات منطبق بر اصول عقلائی و اسلامی است. شریعت؛ فقط دربارهٔ افرادی که دارایی را جهت افزوده شدن آن نگه می‌دارند بحث می‌کند، یعنی درخواست بازده بر روی مالکیت دارند. در مبادلاتی که پرداخت یا تحویل کالا و یا خدمات با تأخیر و یا معوق شده‌اند، عملکرد تأمین مالی بر اساس زمان تسهیل روی آنها است و در غیر این صورت امر دیگری نخواهد بود. اگرچه این نوع قرض دادن، نیکوکارانه است ولی چون طلبکار وقتی را برای باز پرداخت مشخص نکرده است، نمی‌تواند مدعی شوند. البته قرض دادن یک فعل نیکوکارانه است تا یک امر جهت‌دار بنا بر این بحثی روی آن نیست. ابزار به کار گرفته شده در تأمین مالی در زمان پیامبر(ص) در هنگامی که یهودیان نرخ ۱۲ درصد را در معاملات خود به کار می‌گرفتند در درجهٔ اول شامل ربا دادن و در مرحله دوم مضاربه بوده که پیغمبر(ص) از مضاربه استفاده می‌کرده‌اند.(که ۱۵ سال قبل از رسیدن وحی به ایشان انجام می‌گرفته) که سود حاصله بین مالک

(رب‌المال) و انجام‌دهندهٔ کار (مضارب) بعد از اتمام تجارت تقسیم می‌شود. علاوه بر مضاربه، ابزار مراعات و مساقات نیز به عنوان تأمین مالی و اعتباری آن زمان گسترش داشته است. در اولی زمین خالی برای کشاورزی و در دومی استفاد از باغ به وسیلهٔ درختان مخصوصاً درخت نخل به کار گرفته می‌شود. زمین در مراعات، زمین و درختان در مساقات دارای‌های ثابت هستند که در دست شریک‌کاری قرار دارد. این شکل از به‌کارگیری دارایی‌ها بدون پرداخت وجوه؛ معادل سرمایه‌گذاری (تأمین مالی) هستند. در هر دو مراعات و مساقات به تسهیم تولید ناخالص و اجازه انعطاف‌پذیری محدود در توزیع قراردادی هزینه‌های عملیاتی نیاز است. دیگر سخن فروش اعتباری هم در زمان پیامبر(ص) وجود داشته است. مدل دیگر از انواع تأمین مالی اسلامی بیع‌السلام یا همان بیع سلام است. اعراب به تجارت فصلی اشتغال داشتند و کشاورزی را برای معیشت انجام می‌دادند روش فروش سلام در زندگی آنها با پیش‌فروش وجوه مشترکی داشته است. بیع‌السلام؛ یک مدل مالی است که در آن محصولات ساخته شده در مقابل کارکرد سرمایه شامل هزینه‌های دستمزد و مواد خام به کار برده می‌شود که این روشی در بخش کشاورزی مدینه در زمان پیامبر(ص) بوده است. نیاز برای تأمین مالی مطابق با نظریات محققان برجسته مسلمان نیازی مهم است. زیرا ماهیت‌های مختلفی در منابع در دست مردم وجود دارد. پس مدل‌های مورد استفاده در آن زمان عبارت بوده است از: مضاربه، قرض‌الحسنه، فروش نسبه، مراعات، مساقات، و بیع‌السلام که در

حال حاضر خود فروش نسبه از انواع زیر متشکل است:

- ۱- فروش سلام (موضوع معامله مشخص و بهای آن در زمان قرارداد)
- ۲- فروش معجل (تحویل کالا در زمان قرارداد اما مبلغ به صورت بدهی)
- ۳- فروش استصناع (قیمت در زمان قرارداد و تحویل بعد از ساخت)
- ۴- اجاره (فروش در کنار به‌کارگیری از دارایی توسط خریدار و پرداخت‌ها در دوره‌های مشخص)
- ۵- مرابحه (فروش شناخته می‌شود که بدهی شاید به وجود آید) در حقیقت بهای تمام شده کالا به اضافه درصدی از سود که مشتری باید پرداخت کند. در اینجا باید اذعان کرد؛ ماهیت ثابت بازدهی بر روی سرمایه همچون ویژگی‌های منحصر بفرد بهره توسط نوشته‌های اقتصاددانان مسلمان معاصر در نظر گرفته شده است.

به عنوان نتیجه‌گیری بنا بر اصول مالی اسلامی نرخ بازده متغیر مشابه تسهیم سود در نظر گرفته شده است. به عنوان مثال از نظر محققان، مضاربه رفتاری مترادف با تأمین مالی اسلامی و نیاز آن را دارا است.

به تازگی با تأکید بر ویژگی‌های مالکیت در اسلام و ترکیب با روش‌های مختلف دارایی شامل مضاربه یک اصل از تأمین مالی خالص که مثل مشارکت نوعی تجارت در سرمایه‌گذاری معاملات واقعی است، به وجود آمده است. ماهیت متنوع اصول مالی اسلامی توانایی روبه‌رویی با مسائل مالی مورد نیاز جامعه را دارا است.

فرهاد محمد باقر: کارشناس اعتباری بانک